My Memory Lane- og en lille smuttur til 'PHCS i Aduko'.

Nu skulle det være! Altså det der med at forfølge en drøm om at komme tilbage og se hvordan det hele var for 19 år siden, da jeg rejste fra MS- Uganda, Masindi og alle de andre steder, som havde været min base i over 3 år. Den 5. februar 2019 tog min datter Charlotte, mit barnebarn Anton på 12 år og jeg afsted. Paul hentede os i Entebbe. Hans glade smil havde ikke forandret sig i alle de år og på parkeringspladsen ventede den så velkendte røde Toyota High Lux - vi var i gode hænder.

Den 1. uge boede vi hos Paul og Betty langt ude på landet i deres dejlige nye og store hus, som Paul efterhånden næsten var færdig med. Efter MS tiden er Paul blevet til en rigtig landmand/organisator med viden og indsigt. Køber og sælger jord, bygger huse, har flere folk i arbejde og er hele tiden i gang med nye landbrugs projekter. Han er ikke politisk aktiv, men ser sig som den 'vise gamle mand', hvor folk kommer og beder om råd – og der kom mange i de dage, hvor vi var der.

Betty har en bachelor i catering. Hun laver fremragende mad.

Hendes viden er der rift om ved større fester o.l. både i landsbyen og i familien.

Her er starten på "Chicken Luvumba".

Det var 'mums'.

I baggrunden ses det tøj, som Anton har vasket og hængt op.

For Anton betød det, at han oplevede en hverdag uden indlagt vand og el og hvad dertil hører. Her skulle der hentes vand til alt i husholdningen – han lærte at spare på det. Han smagte det Ugandiske køkken: Matoke, chipati, greens, beens, groundnuts både ristede og som souce osv. Han gjorde ikke vrøvl, men ville dog hellere have en pizza eller burger. Ikke alle oplevelser faldt i god jord. F.eks. havde han absolut ikke lyst til lære at vaske tøj og efterfølgende hænge det til tørre. Han gjorde det meget modvilligt fordi Paul insisterede. Derimod var det alletiders, da han fik sine første køretimer af Paul på landevej med lidt trafik af biler, folk og geder. Charlotte filmede. Jeg vist filmen til en i vores familie, der er betjent: *"I er simpelt hen ikke rigtig kloge"*, var hans kommentar.

Stolt var Anton også, da han var med til at plante de første kaffeplanter på den nye kaffeplantage: *Antonis Coffee Farm"*, som den skal hedde.

Vedr. kaffen og større udbytte af denne, så talte vi meget om, at Paul med fordel kunne starte et biavler projekt, med bistader i plantagen.

Det blev til et projekt, som vi jævnligt vendte tilbage til og diskuterede i de 2 uger.

Paul besøgte en biavler i Apac og vi kørte forbi skolen, hvor de underviser i biavl.

Han blev meget interesseret og vil starte op så snart som muligt.

Efter 8 dage med oplevelser sammen med Paul, Betty, deres to mindste drenge, Japhes og Jeremia, hundehvalpe og søde naboer blev Toyota'en pakket til den næste etape.

Vores plan var nu: Nordpå til Masindi og Murchisons National Park.

Herfra videre østpå til Apac/Aduko for at besøge DUFA's partner PHCS og Karen Ingrid, der var på monitoreringsrejse.

Tiden gik frygteligt hurtigt – vi var jo lige kommet.

Så blev der tid til det egentlige *Memory Lane*. Første stop Masindi. Var der noget genkendeligt tilbage? Vejen til Masindi var rettet ud, gjort meget bredere og asfalteret, den var ikke til at kende. Den første klinik på vejen var helt ombygget og fin. Jeg nøjedes med kigget fra vejen. Det var også her jeg havde mit rigtige uheld med bilen, der blev totalt smadret. Både Paul og jeg fik lokaliseret det sted, hvor jeg plejede at købe charcoal. Vi talte om, hvordan mon Masindi så ud i dag. Selve byen var shinet op, store nye 2-3 etagers bygninger (hoteller og administrations kontorer) var kommet til, de værste huller i vejene var jævnet ud og asfalteret. Der var i det hele taget mange flere farver på husene. Masindi Hotel havde i den grad fået et ansigtsløft, det var slet ikke til at kende. Jeg var inde for at spørge, om man stadig holdt Rotary møder hver tirsdag. *"Nej det gør vi ikke, det er mange år siden, det blev flyttet"* (at jeg dog kunne spørge om sådan noget på et fint hotel!)

Travellers Corner var velholdt.

Men man kunne ikke spise der, kun drikke, høre musik og spille -

Det er et rigtigt værtshus!

”Mit hus” var langsomt ved at blive pillet ned. Jeg var derinde for at se og tale med håndværkerne. *”Ja, huset har jo ikke været vedligeholdt i mange, mange år og nu er der ingen, som vil bo i det. Folk vil have en anden standard”*. Jeg kunne nikke genkendende til alle revner i vægge. De steder, hvor der manglede maling for 19 år siden, manglede det stadig i dag. Jeg klappede væggene og sagde ”good bye”. Jeg kom lige i rette tid. I dag er huset måske helt væk.

Næste stop. Murchison National Park de næste 3 døgn: vandfaldet, gamedriving og sejltur på Nilen.

Vejen dertil i dag er i dag et kapitel for sig. Kineserne er i Uganda, i hvert i fald i parken. De er i gang med at rette veje ud, lave broer og en 'fire sporet grus motorvej' gennem det hele. Det næste er, at den sikkert skal asfalteres. Det var vildt at opleve.

Ved færgeoverfarten er de i gang med de første begyndelser til en bro – direkte over til Paara Lodge. Det var lidt af en oplevelse at køre på disse veje. Lidt af den 'vilde safari' forsvandt.

En af de frygtelige nedkørsler, som jeg husker, var nu rettet ud og var ingenting mod dengang.

Heldigvis fungerede den gamle flod færge endnu

Vi havde booket overnatning på Red Chili Safari Camp. Den gang, jeg boede i Uganda tror jeg nok, at det hed Paara Lodge, men Paara Lodge ligger nu på den anden side af Nilen og er et vidunder af luksus (vi sneg os ind derovre, Paul ville gerne vise frem - han havde boet der). Ligegyldigt med navnet, jeg ville helst være på campen, som jeg kendte og følte mig tryg ved. Ingen luksus, ingen dikkendarer, toilettet er udenfor – husk din lygte! Alt er lidt slidt. Her i skumringen fik vi besøg af både det ene og det anden slags dyr. Denne gang dog ingen flodheste. Jeg behøver vel ikke at sige *memory lane igen.* Jeg ved ikke hvor mange gange jeg har været her og hver gang en dejlig unik oplevelse. Alting får en ende og det gør vores rejse også: *"Habari za safari? Nzuri sana"*. Nu gjaldt det Aduko med besøg hos PHCS og Karen Ingrid i de sidste tre dage.

I Apac/Aduku havde vi forskellige dagsordener:
1) Paul ville gerne besøge en biavler i Apac.
2) jeg ville deltage i de planlagte møder i to forskellige grupper.
3) Vi ville alle besøge Milton, som var en del af MS – Uganda teamet ' fra de gode gamle dage'.

Paul, Charlotte og Anton var faktisk kun med til præsentation i de første møder inden de 'stak af'. Her skete det, som vi havde oplevet mange gange før, når vi var på 'tomandshånd med folk': Ved præsentationen var folkene meget opmærksomme på hvor længe vi havde kendt Paul. De var meget forbavset, når vi sagde 1997. De var forundret og overrasket over at møde en mor, hendes datter og

barnebarn. *"Må vi spørge om noget"?* Selvfølgeligt, var vores svar. *"Hvor gamle er I "?* Det vakte vild jubel, når vi talte om vores alder og hvorfor vi var kommet til Uganda. En anden ting, som vakte interesse var Anton, hans højde (170 cm.), alder, køn og lange lyse bølgende hår. De troede alle steder, at han var en pige. Oplevelsen gik begge veje.

Mens jeg besøgte 2. gruppe havde Paul aftalt besøg i Apac hos en biavler. Paul, Charlotte og Anton var væk i mange timer og herefter var Paul en overbevist biavler. Han ville gerne have bier på sin kaffe plantage så hurtigt som muligt. Jeg synes, at det er en god ide og en fin knopskydning på alt det andet, som han beskæftiger sig med. Mere kaffe, bier og honning og flere folk i arbejde.

Nu mødte jeg kun to grupper og de var meget forskellige. Den ene gruppe var en stor gruppe på ca. 40 medlemmer og mange af farmerne var enlige kvinder. Den anden gruppe var kun halvt så stor og bestod mest af par. Det var også helt forskellige problemstillinger, der var i grupperne. Men alle glædede sig og så frem til vores nye projekt med træplantning og øgning af jordens frugtbarhed og det er jo aldeles godt for vores nye 3 –årige projekt, der startede i juli 2018.
Karen Ingrid har tidligere skrevet om opstarten, men i vil høre mere.

I den 1. gruppe spurgte de mig direkte efter ca. 5 timer om der var noget, jeg ville kommentere. Det ville jeg gerne. Jeg så en mulighed for denne gruppe at etablere 'skolehaver eller farming' på skoleskemaet sammen med alle de andre fag. De fleste børn skulle jo senere være farmere. 'Lærerne' skulle være kvinderne, der vidste noget om farming. Det blev megen snak og alt blev

vendt og drejet. Det blev en ide, som fængede, så måske er der etableret skolehaver og farming på skoleskemaet i nogle af grupperne til næste år.

Nu hvor vi var i regionen så ville vi godt besøge Milton, der var en del af teamet ved MS Uganda. Faktisk boede han ikke så langt fra Aduko/apac. Den sidste dag på vores rejse tog vi derhen og besøgte ham: Paul, Karen Ingrid, Gwilli, Charlotte og Anton.

Milton har pådraget sig en hjerneblødning og er halvsidig lammet. Han bruger kørestol og har også en krykke, når har skal stå op.

Han kan ikke tale, men forstår alt, husker alt. Har det samme glimt i øjnene og smil om munden.

Vi fortalte alle de historier, som vi i fællesskab kunne huske.

Det var et bevægende besøg og han sender en hilsen til os alle.

Han tager gerne mod besøg en anden gang.

Så er der dømt solnedgang over Pauls jorder.

Vi havde alle en dejlig tur og skylder Paul en meget stor tak. Vi håber at indfri noget af den, når han og Betty kommer til Danmark sidst i juni.

Gwilli

Marts 2019